

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

VRIJWILLIGE OUDERBIJDRAGE IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

DE RESULTATEN VAN EEN
INSPECTIEONDERZOEK IN HET
SCHOOLJAAR 2008/2009

Utrecht, april 2010

INHOUD

Inleiding 5

1	Resultaten 7
1.1	Wettelijke vereisten 7
1.2	Hoogte ouderbijdrage 10
2	Conclusies 13

BIJLAGE(N)

Wet op het voortgezet onderwijs	15
Wet medezeggenschap scholen	16
Gedragcode schoolkosten voortgezet onderwijs 2009	17

Inleiding

Vanaf 2005 heeft de rijksoverheid een tweetal belangrijke wijzigingen doorgevoerd die de kosten die aan ouders in rekening worden gebracht voor leerlingen in het voortgezet onderwijs fors moeten reduceren. In de eerste plaats betalen ouders sinds augustus 2005 voor deze leerlingen geen lesgeld meer. Daarnaast is in het schooljaar 2008/2009 gestart met de invoering van de gratis schoolboeken. De invoering daarvan heeft plaatsgevonden in twee stappen. In het schooljaar 2008/2009 is het geld voor het lesmateriaal rechtstreeks overgemaakt aan de ouders van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Vanaf augustus 2009 is het geld rechtstreeks naar de scholen gegaan en verzorgen zij de inkoop.

De inspectie heeft in het schooljaar 2008/2009 een onderzoek uitgevoerd naar de vrijwillige ouderbijdrage op scholen voor voortgezet onderwijs. De inhoud en opzet van het onderzoek zijn in overleg met de Taskforce Gratis Schoolboeken van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap ingevuld. Hierbij is rekening gehouden met de toezeggingen die de staatssecretaris in december 2008 tijdens het Algemeen Overleg over Schoolkosten in de Tweede Kamer heeft gedaan. In januari 2009 is het onderzoeksplan opnieuw aangepast vanwege het feit dat het onderzoek op de scholen die voorkomen op de lijst die de Socialistische Partij in de Tweede Kamer heeft ingebracht, voorrang in de planning heeft gekregen. Over dit deel van het onderzoek heeft de inspectie separaat gerapporteerd¹.

Dit onderzoek naar de vrijwillige ouderbijdrage is uitgevoerd op een representatieve steekproef van 111 vestigingen voor voortgezet onderwijs.

De inspectie heeft op deze scholen de desbetreffende documenten opgevraagd (de schoolgids, de schriftelijke overeenkomst vrijwillige ouderbijdrage, de notulen van de MR-vergaderingen en eventueel andere documenten) en heeft deze geanalyseerd.

Het onderzoek is erop gericht om, door het analyseren van gegevens van deze vestigingen, in kaart te brengen in welke mate scholen de bepalingen in artikel 27, lid 2 en artikel 24a, eerste lid onder d en f van de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) naleven, alsmede de relevante artikelen van de Wet Medezeggenschap Scholen (WMS). De inspectie gaat dan ook in het verlengde van dit onderzoek de besturen van de vestigingen die niet aan de wettelijke vereisten voldoen hierop aanspreken.

Voorts is in het onderzoek nagegaan wat de hoogte is van de vrijwillige bijdragen die deze scholen voor voortgezet onderwijs aan ouders vragen. Het onderzoek biedt tevens zicht op de vraag voor welke activiteiten de bijdrage van de ouders bestemd is en of de oudergeleding van de MR heeft ingestemd.

Het onderzoek heeft zich dus gericht op de periode waarin ouders een bijdrage voor het lesmateriaal hebben ontvangen en scholen nog niet verplicht waren om schoolboeken gratis ter beschikking van leerlingen te stellen.

Verder wijst de inspectie erop dat ten tijde van het onderzoek er nog geen acties vanuit de inspectie of het ministerie van OCW waren ingezet in het kader van de handhaving van de wettelijke vereisten aangaande de vrijwillige ouderbijdrage.

¹ Zie de notitie 'Vrijwillige ouderbijdrage. Een inspectieonderzoek op po- en vo-scholen uit de rapportages van de SP' van februari 2009.

1 Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de analyse en beoordeling van de gegevens van de representatieve steekproef onder 111 vestigingen voor voortgezet onderwijs weergegeven. Daarbij zijn van de betreffende vestigingen schoolgidsen, overeenkomsten en notulen van de MR geanalyseerd.

Allereerst worden in paragraaf 1.1 de resultaten weergegeven van het onderzoek naar het voldoen aan de wettelijke vereisten. Vervolgens komt in paragraaf 1.2 de hoogte van de vrijwillige bijdrage aan bod.

1.1 Wettelijke vereisten

In tabel 1 is weergegeven in welke mate de onderzochte vestigingen voldoen aan de wettelijke bepalingen aangaande de vrijwillige ouderbijdrage.

Tabel 1				
Wettelijke bepalingen ouderbijdrage		% ja	% nee	n
1	WVO			
	In de schoolgids is informatie over de geldelijke bijdrage, bedoeld in artikel 27, lid 2 van de WVO opgenomen.	78	22	111
	In de schoolgids is een modelovereenkomst voor de geldelijke bijdrage opgenomen die voldoet aan de eisen die in artikel 27, lid 2 van de WVO zijn opgenomen.	2	98	111
	Op de school is een overeenkomst over de vrijwillige ouderbijdrage aanwezig.	26	74	111
	Indien de modelovereenkomst tot betaling van de ouderbijdrage aanwezig is, dan blijkt dat:			
	De overeenkomst na toelating is aangegaan.	76	23	29
	De overeenkomst schriftelijk is vastgelegd.	86	14	29
	Het betreft een vrijwillige bijdrage.	55	45	29
	De overeenkomst tot het betalen van de bijdrage hoeft niet te worden aangegaan.	59	41	29
	Het ondertekenen van de overeenkomst leidt tot de verplichting tot betaling van de bijdrage.	86	14	29
	De ouders hebben de mogelijkheid om te kiezen de overeenkomst voor bepaalde voorzieningen aan te gaan en indien daarvoor gekozen is, staat er een specificatie voor de te onderscheiden voorzieningen in de overeenkomst.	31	69	29
	Er is een reductie- en kwijtscheldingsregeling in de overeenkomst opgenomen.	28	72	29
	De overeenkomst geldt voor één schooljaar.	62	38	29
	Op de school is er voor de ouders sprake van het lidmaatschap van een vereniging of stichting.	18	82	111
	Indien er sprake is van het lidmaatschap van een vereniging of stichting, dan blijkt:			
	Uit de schoolgids blijkt dat voor ouders een lidmaatschap van een vereniging of stichting noodzakelijk verbonden is aan de toelating	5	95	20

		van de leerling tot de school.			
		Uit de schoolgids blijkt dat het lidmaatschap van de vereniging of stichting vrijwillig wordt aangegaan.	25	75	20
		Uit de schoolgids blijkt dat de contributie van de vereniging of stichting op vrijwillige basis wordt betaald.	35	65	20
2	WMS				
		Uit documenten blijkt dat het bevoegd gezag de hoogte en de bestemming van de vrijwillige ouderbijdrage heeft vastgesteld met instemming van het ouderdeel van de MR.	27	73	109

Tabel 2 geeft een overzicht van de bestemming van de vrijwillige ouderbijdragen.

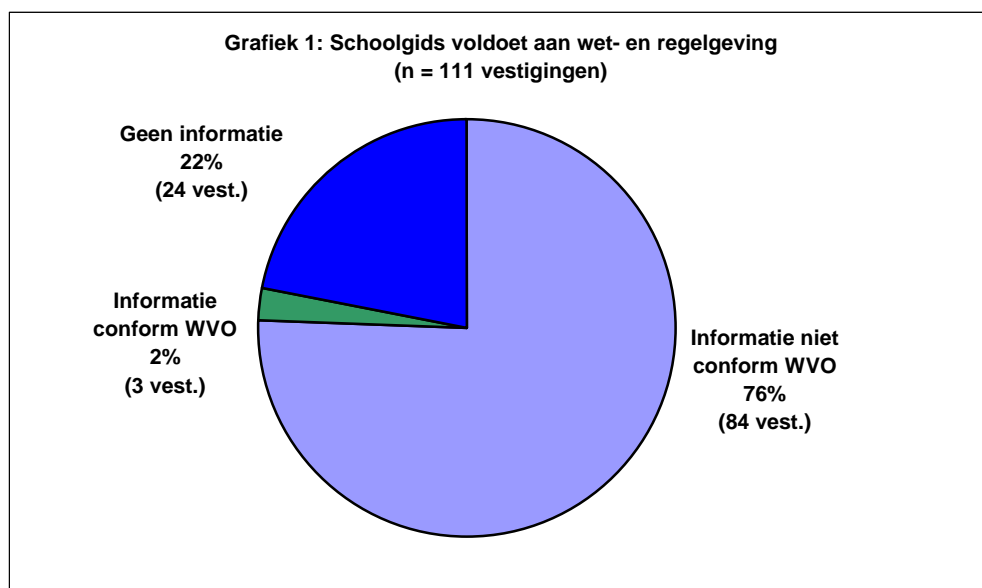
Tabel 2		
De vrijwillige ouderbijdrage wordt aangewend voor de volgende zaken:	% ja	% nee
Schoolboeken/lesmateriaal	23	77
Excursies	47	53
Werkweken	25	75
Feesten/buitenschoolse activiteiten	49	51
Mediatheek	23	77
Kluisje	25	75
Toegangspasje	10	90
Ict-voorzieningen	19	81
Specifieke leerlingenzorg (bijv. remedial teaching)	8	92
Anders	74	26

De belangrijkste bevindingen op grond van de onderzoeksresultaten zoals weergegeven in bovenstaande tabellen zijn als volgt.

1. Wanneer het wettelijk vereiste dat in de *schoolgids* een overeenkomst voor de geldelijke bijdrage moet zijn opgenomen volgens artikel 27, lid 2 van de WVO als uitgangspunt wordt genomen, kan worden geconcludeerd dat vrijwel geen school op dit punt aan de wet voldoet. Bij 98 procent van de onderzochte schoolgidsen ontbreekt informatie over de geldelijke bijdrage of bevat de informatie niet de wettelijk verplichte overeenkomst. Hieruit kan worden afgeleid dat bijna geen enkele vestiging (drie van de onderzochte 111 vestigingen) voldoet aan *alle* wettelijke vereisten rond de vrijwillige ouderbijdrage.

In een op de vijf schoolgidsen is geen informatie te vinden over de geldelijke bijdrage zoals bedoeld in artikel 27, lid 2 van de WVO.

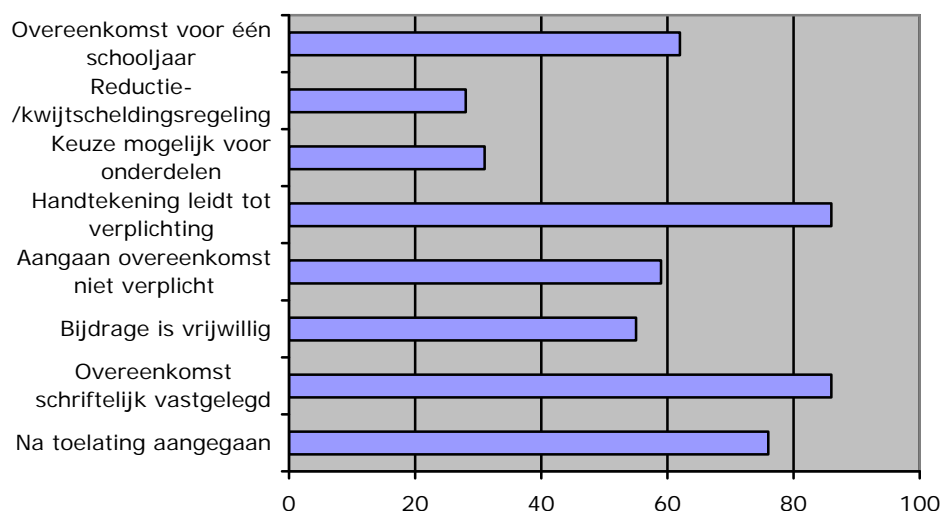
Deze bevindingen zijn samengevat in bijgaande grafiek 1.

2. De meerderheid van de vestigingen (74 procent) hanteert geen wettelijk verplichte overeenkomst voor de betaling van de vrijwillige ouderbijdrage. Bij de vestigingen die wel een overeenkomst hanteren, voldoet het overgrote deel van de overeenkomsten niet aan de gestelde vormvereisten. Meestal volstaan vestigingen met het versturen van een factuur, al dan niet vergezeld van een korte toelichting.

Onderstaande grafiek 2 geeft de gedetailleerde bevindingen weer.

Grafiek 2 Mate waarin scholen conform de WVO handelen
(in procenten)
(n = 29)

Het meest in het oog springend is dat in 28 procent van de overeenkomsten een reductie- en kwijtscheldingsregeling is opgenomen en dat in 31 procent van de gevallen de ouders de mogelijkheid hebben om te kiezen de overeenkomst voor bepaalde voorzieningen aan te gaan. In ruim de helft van de gevallen blijkt uit de overeenkomst dat het een vrijwillige overeenkomst is die niet hoeft te worden aangegaan.

3. Uit de onderzochte notulen van de MR of andere schooldocumenten blijkt dat de meeste scholen het thema ouderbijdrage op de agenda van de MR-vergadering plaatsen. Hoe de besluitvorming vervolgens verloopt, is niet geheel duidelijk. Bij 27 procent van de vestigingen die het met de MR bespreken, blijkt dat het ouderdeel van de MR heeft ingestemd met de hoogte en de bestemming van de ouderbijdrage. Het is onduidelijk wat in de overige gevallen precies is besloten. Transparantie op dit gebied is nog ver te zoeken.

Een aangetroffen voorbeeld van weinig transparantie is het volgende.

De informatie voor ouders zoals die is opgenomen in de schoolgidsen en andere documenten over het totaal van kosten verbonden aan het volgen van onderwijs is behoorlijk verwarrend. Zo vermelden veel scholen in hun schoolgids dat zij zich houden aan de code schoolkosten van de VO-raad. In deze code worden twee soorten schoolkosten genoemd:

a. De noodzakelijke schoolkosten.

Dit zijn kosten voor de aanschaf van zaken en vergoeding voor diensten die noodzakelijk zijn voor het volgen van onderwijs, maar waarvoor de school geen bekostiging krijgt, zoals een atlas en gymkleding.

b. De vrijwillige ouderbijdrage.

Deze bijdrage wordt aan ouders gevraagd voor zaken en diensten waar de ouders voor kunnen kiezen, die niet essentieel zijn voor het volgen van onderwijs en waarvoor de school geen bekostiging ontvangt.

In het schooljaar 2008/2009 mochten scholen natuurlijk ook nog kosten verbonden aan boekenfondsen opvoeren.

Uitgangspunt blijft dat, behalve de verplichting boeken te kopen/huren, leerlingen in staat gesteld moeten worden hun schoolopleiding af te ronden ook als ouders de ouderbijdrage niet betalen. Tevens moeten ouders de mogelijkheid krijgen deze noodzakelijke schoolmaterialen, evenals boeken, zelf te verwerven.

Nu voeren veel scholen, ten onrechte, de bovengenoemde post noodzakelijke schoolkosten op met zaken die eigenlijk wel degelijk door de overheid bekostigd worden, zoals verzekeringen, ict et cetera. Uit het onderzoek blijkt dat er veel scholen zijn die creatief met in het bijzonder de posten schoolboeken en noodzakelijke schoolkosten omspringen. Er zijn ook scholen die melden dat zij de vrijwillige ouderbijdrage hebben geschrapt, maar tegelijkertijd de posten die onder noodzakelijke schoolkosten (of andere namen zoals verplichte ouderbijdrage) vallen hebben opgehoogd.

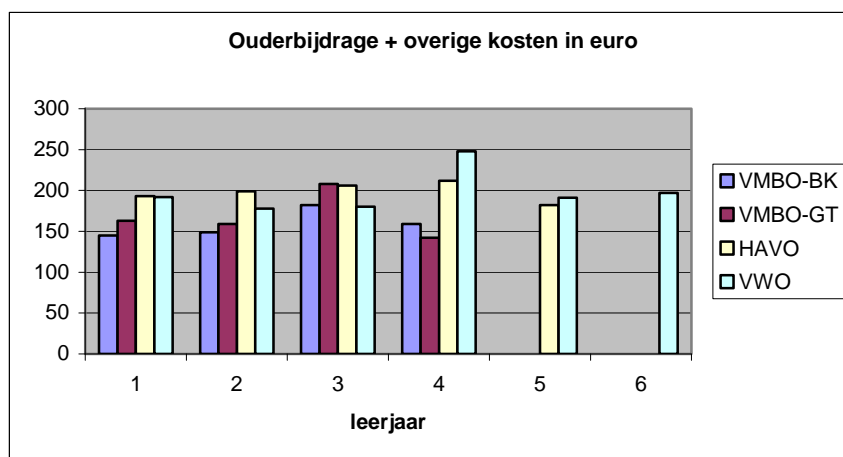
Er zijn scholen die onder de noodzakelijke schoolkosten bijvoorbeeld de kosten van een leerlingvolgsysteem, een toegangspasje, het klassenboek, het proefwerkpapier, de leerlingbegeleiding en de decaan opvoeren, evenals verzekeringen en het wassen van de scheikundejassen. Dat gebeurt niet af en toe, maar komt regelmatig voor.

1.2 Hoogte ouderbijdrage

De inspectie heeft tevens de hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage en overige kosten in beeld gebracht.

Van 109 vestigingen kon in het onderzoek informatie over de hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage worden betrokken. Van deze vestigingen was niet van ieder leerjaar altijd informatie beschikbaar. In veel gevallen betrof bovendien de

informatie over de hoogte van de ouderbijdrage meer dan één onderwijssoort van een vestiging. Bij scholengemeenschappen met vmbo(gt)/havo/vwo en vmbo/havo/vwo zijn daarom de kosten van één van de afdelingen opgenomen. Op deze manier is informatie over de hoogte van de vrijwillige bijdrage en/of de overige kosten van ten minste één leerjaar gebruikt van 28 vmbo-b/k afdelingen, 37 vmbo-g/t afdelingen, 13 havo-afdelingen en 17 vwo-afdelingen. Het is daarmee onvoldoende zeker of de waargenomen bedragen representatief zijn voor alle havo- en vwo-afdelingen. Desondanks lijkt het erop dat deze kosten in het havo en vwo hoger zijn dan in het vmbo.

In veel schoolgidsen is niet alle informatie over de vrijwillige ouderbijdrage en overige schoolkosten duidelijk af te leiden. Het voert daarom te ver om gedetailleerde informatie te geven over de afzonderlijke bedragen per kostensoort of over de bedragen per leerjaar of over verschillen tussen de vestigingen.

Wel kan het volgende algemene beeld worden gegeven.

De vermelde bedragen in de schoolgidsen voor de vrijwillige ouderbijdrage liggen in het vmbo en het vwo gemiddeld tussen de 50 en 70 euro, in het havo tussen de 70 en 105 euro.

De overige kosten liggen volgens de informatie in de schoolgidsen veel hoger: in het vmbo b/k gemiddeld tussen 80 en 120 euro, in het vmbo-g/t en het havo gemiddeld rond 100 euro en in het vwo gemiddeld tussen de 125 en 200 euro.

De hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage en van de overige schoolkosten verschilt per school en per leerjaar. Als we alleen naar 'het goedkoopste en het duurste kwart van de scholen' kijken, dan vraagt het goedkoopste kwart van de scholen de ouders gemiddeld 50 tot 70 euro per leerjaar als vrijwillige bijdrage en overige kosten. Het duurste kwart van de scholen vraagt in het vmbo gemiddeld 220 tot 280 euro, in het havo en vwo gemiddeld ongeveer 340 euro.

Voor een preciezer beeld van de hoogte van alle vrijwillige bijdragen van ouders zal het nodig zijn om andere bronnen te gebruiken dan alleen de schoolgids.

2 Conclusies

Op basis van de resultaten van het onderzoek concludeert de inspectie dat bijna geen enkele vestiging voldoet aan alle wettelijke vereisten rond de vrijwillige ouderbijdrage. Bovendien hanteert de meerderheid van de scholen geen wettelijk verplichte overeenkomst voor de betaling van de vrijwillige ouderbijdrage. Van de scholen die wel een overeenkomst hanteren, voldoet het overgrote deel van de overeenkomsten niet aan alle gestelde vormvereisten. Tijdens het onderzoek heeft de inspectie overigens wel de indruk gekregen dat een veel groter deel van de scholen de intentie van de wettelijke bepalingen probeert na te leven.

Enkele jaren geleden werd door de VO-raad een 'gedragscode schoolkosten' opgesteld. Vrijwel alle van de ruim zeshonderd scholen voor voortgezet onderwijs onderschrijven de code. Daarmee geven de meeste scholen aan de gedragscode te willen volgen. Dit onderzoek naar de feitelijke situatie laat evenwel zien dat de uitvoering van de code zeer te wensen over laat.

De inspectie concludeert bovendien dat ook de wijze waarop de meeste scholen met het instemmingsrecht van de oudergeleding omgaan, niet correct is. De vertegenwoordiging van de ouders in de medezeggenschapsraad heeft instemmingsrecht voor de hoogte en de bestemming van de ouderbijdrage. De oudergeleding is immers de partij die er rechtens op toe mag zien dat de totale kosten voor ouders beheersbaar blijven. Uit de notulen van de MR-vergaderingen die de inspectie geanalyseerd heeft, blijkt dat de meeste scholen dit onderwerp op de agenda van de MR zetten. Echter slechts uit een kwart van deze notulen mag de conclusie getrokken worden dat het ouderdeel van de MR ook daadwerkelijk heeft ingestemd met de hoogte en de bestemming van de ouderbijdrage.

Een transparante regeling van de ouderbijdrage die breed wordt gedragen is voor alle betrokkenen, waaronder ouders en scholen, van betekenis. Dit onderzoek lijkt te bevestigen dat de verschillende maatschappelijke groeperingen het belang daarvan onderkennen. Het grote aantal scholen dat de gedragscode onderschrijft, geeft namelijk aan dat zij serieus met dit thema willen omgaan.

Ten tijde van het onderzoek voldeed de ruime meerderheid van de scholen niet aan alle wettelijke vereisten rond de vrijwillige ouderbijdrage. Een groot deel van de scholen voldeed, ondanks de intentie om de wet na te leven, evenmin aan de belangrijkste onderdelen van de wet. Het is aan te bevelen om na te gaan of de invoering van de 'gratis' schoolboeken vanaf het schooljaar 2009/2010 in deze situatie en in de hoogte van de ouderbijdrage verandering brengt.

De inspectie ziet erop toe dat scholen ook op het punt van de ouderbijdrage de wet naleven. Scholen die de belangrijke onderdelen niet naleven zullen daar op worden aangesproken en krijgen de opdracht dit te herstellen. Om de mate van naleving te verhogen is verder onderzoek nodig en overleg met het onderwijsveld. Bij het onderzoek is het van belang om allereerst na te gaan wat het effect is van de opgestelde gedragscodes en van de brochures die door het departement zijn ontwikkeld en verspreid op de naleving van wet- en regelgeving. Vervolgens zal op korte termijn moeten worden bezien welke aanvullende ondersteuning gewenst en mogelijk is aan het voortgezet onderwijs om de naleving van de wettelijke vereisten op een hoger plan te brengen.

BIJLAGE I

Wet op het voortgezet onderwijs

Artikel 24a. Schoolgids

1. De schoolgids bevat voor ouders, voogden, verzorgers en leerlingen informatie over de werkwijze van de school en bevat in elk geval informatie over:
 - a. de doelen van het onderwijs en de resultaten die met het onderwijsleerproces worden bereikt, waaronder, in ieder geval met betrekking tot het schooljaar voorafgaande aan het schooljaar waarin de schoolgids wordt vastgesteld en onderscheiden naar soort onderwijs, voor elk leerjaar
 1. het percentage leerlingen dat doorstroomt naar een hoger leerjaar of een ander soort onderwijs,
 2. het percentage leerlingen dat de school zonder diploma verlaat en het percentage leerlingen dat voor het eindexamen slaagt,
 - b. de wijze waarop aan de zorg voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en voor leerlingen voor wie een leerlinggebonden budget beschikbaar is, wordt vormgegeven,
 - c. de wijze waarop de verplichte onderwijstijd wordt benut, de inrichting van het onderwijsprogramma voor de eerste twee leerjaren waarbij wordt aangegeven of sprake is van vakoverstijgende programmaonderdelen en de inzet van het personeel daarbij,
 - d. de geldelijke bijdrage, bedoeld in artikel 27, tweede lid, waarbij een ontwerp van een overeenkomst voor een dergelijke bijdrage, die voldoet aan de eisen die in artikel 27, tweede lid, zijn geformuleerd, in de schoolgids wordt opgenomen,
 - e. de rechten en plichten van de ouders, de voogden, de verzorgers, de leerlingen en het bevoegd gezag, waaronder de informatie over de klachtenregeling, bedoeld in artikel 24b, waarbij wat betreft de leerlingen kan worden volstaan met vermelding van de rechten en plichten opgenomen in het leerlingenstatuut, bedoeld in artikel 24g,
 - f. de wijze waarop het bevoegd gezag omgaat met de in artikel 24, eerste lid, omschreven bijdragen, en
 - g. het beleid met betrekking tot de veiligheid.

Artikel 27. Toelating, verwijdering, voorwaardelijke bevordering en verblijfsduur

2. De toelating wordt niet afhankelijk gesteld van een andere dan een bij of krachtens de wet geregelde bijdrage. Overeenkomsten waarbij ouders worden verplicht tot het betalen van een geldelijke bijdrage zijn nietig, behoudens voorzover zij na de toelating van de leerling tot de school schriftelijk zijn aangegaan en in het desbetreffende schriftelijke stuk aan de ouders kenbaar is gemaakt dat het een vrijwillige bijdrage betreft waarvoor de overeenkomst niet behoeft te worden aangegaan, doch waarvoor geldt dat na de ondertekening wel een verplichting tot betaling van de overeengekomen bijdrage bestaat. Zodanige overeenkomsten zijn evenzeer nietig, indien deze niet hebben voorzien in de vermelding dat de ouders de mogelijkheid hebben er voor te kiezen om de overeenkomst slechts voor bepaalde voorzieningen aan te gaan en ten behoeve daarvan niet een specificatie voor de te onderscheiden voorzieningen in de overeenkomst is opgenomen. Zodanige overeenkomsten zijn voorts nietig indien ten aanzien daarvan geen reductie- en kwijtscheldingsregeling geldt en de inhoud van die regeling niet in de overeenkomst is opgenomen. Een overeenkomst wordt telkens voor de periode van een schooljaar aangegaan.

BIJLAGE II

Wet medezeggenschap scholen

Artikel 14. Instemmingsbevoegdheid ouders/leerlingendeel medezeggenschapsraad bij een school als bedoeld in de WVO of een school voor voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de WEC.

Lid 2: Het bevoegd gezag heeft tevens de voorafgaande instemming van het deel van de medezeggenschapsraad dat uit en door de ouders is gekozen, voor elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot de volgende aangelegenheden:

c. de vaststelling of wijziging van de hoogte en de vaststelling of wijziging van de bestemming van de middelen die van de ouders of de leerlingen worden gevraagd zonder dat daartoe een wettelijke verplichting bestaat onderscheidenlijk zijn ontvangen op grond van een overeenkomst die door de ouders is aangegaan;

d. de vaststelling of wijziging van het beleid met betrekking tot het beheersbaar houden van de middelen die van de ouders of de leerlingen worden gevraagd voor schoolkosten, met uitzondering van lesmateriaal als bedoeld in artikel 6e, tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs, die door het bevoegd gezag noodzakelijk worden bevonden.

BIJLAGE III

Gedragcode schoolkosten voortgezet onderwijs 2009

A. Inleiding

De schoolkosten in het voortgezet onderwijs zijn de afgelopen jaren veelvuldig in het nieuws geweest. Enkele jaren geleden is het lesgeld voor alle leerlingen afgeschaft en zijn de 'gratis' schoolboeken wettelijk geregeld. Deze ontwikkelingen nopen tot een aanpassing van de gedragscode. De eerste gedragscode dateert van 2005. Naast commotie over de hoogte van de kosten, zowel in de politiek als in de samenleving, blijkt dat er veel onduidelijkheid is over de besteding en opbouw van het bedrag dat ouders* kwijt zijn aan schoolkosten. Dit is de aanleiding geweest voor de vertegenwoordigers van ouders, schoolbesturen en schoolleiders om samen een gedragscode te ontwikkelen om te stimuleren dat scholen de schoolkosten transparanter maken en dat al het mogelijke wordt gedaan om de kosten zo laag mogelijk te houden.

B. Reikwijdte van de gedragscode

De code is opgesteld door de ouderorganisaties NKO, OUDERS & COO en LOBO, de organisaties voor bestuur en management VOS/ABB, VBS, Besturenraad, Bond KBVO, VGS en LVGS, alsmede de VO-raad.

De organisaties hebben deze gedragscode opgesteld met inachtneming van de autonomie van elk schoolbestuur om zelf het beleid te bepalen op dit terrein. De organisaties treden dus niet in deze autonomie en daarmee ook niet in de specifieke verdeling van verantwoordelijkheden tussen bestuur en schoolleiding op dit punt. De code kan en wil scholen niet verplichten tot voorgeschreven gedrag. Veel belangrijker is dat de groeiende bewustwording binnen scholen om op een heldere en duidelijke wijze met ouders over schoolkosten te communiceren, verder toeneemt. Daarnaast hopen de organisaties dat deze code schooldirecties en docenten aan het denken zet over de mogelijkheden om de kosten voor ouders verder te beheersen.

Met het opstellen van deze gedragscode geven de vertegenwoordigers van ouders, besturen en schoolleiders het signaal af wat zij onder 'goed bestuur' verstaan als het om schoolkosten gaat.

Vaak wordt gesproken over schoolkosten in het algemeen. Voor het goede begrip onderscheiden wij twee soorten schoolkosten:

- de noodzakelijke schoolkosten. Dit zijn kosten voor de aanschaf van zaken en vergoeding voor diensten die noodzakelijk zijn voor het volgen van onderwijs, maar waarvoor de school geen bekostiging krijgt, zoals een atlas en gymkleding.
- de vrijwillige ouderbijdrage. Deze bijdrage wordt aan ouders gevraagd voor zaken en diensten waar de ouders voor kunnen kiezen, die niet essentieel zijn voor het volgen van onderwijs en waarvoor de school geen bekostiging ontvangt.

De code vraagt van elk van deze partijen in de school een inspanningsbijdrage om het achterliggende doel van de code te realiseren: namelijk transparantie en beheersing van de kosten voor ouders.

Hierbij gaat het uiteraard om door de school beïnvloedbare kosten. Kostenstijgingen veroorzaakt door andere partijen (denk aan educatieve uitgeverij, rijksoverheid) kunnen niet tot de verantwoordelijkheid van de scholen worden gerekend.

1. Allereerst wordt van schoolbesturen verwacht dat zij een duidelijke uitspraak doen over het gewenste beleid op dit terrein.

2. Daarnaast wordt van schoolleiders gevraagd beleid inzake de schoolkosten te formuleren en dit op een heldere wijze te communiceren naar ouders.
 3. Ten slotte wordt van ouders een constructief kritische houding verwacht om schoolleiders en besturen, indien nodig, bij de les te houden. Daarnaast wordt van de ouders verwacht dat zij actief de beschikbare informatie tot zich nemen en meewerken aan het onderzoeken van de school om de kosten beter te kunnen beheersen.
- Transparantie en beheersing van schoolkosten is dus een zaak van schoolbestuur, schoolleiding en ouders.

C. Gedragscode schoolkosten voortgezet onderwijs:

ALGEMEEN

1. De hoogte van de schoolkosten mag voor ouders en leerlingen geen belemmering vormen om het verplichte onderwijsprogramma te volgen. Daarom spant de school zich in om de schoolkosten zo laag mogelijk te houden met behoud van kwaliteit.

VOORAF

2. De school bespreekt voorafgaand aan het betreffende schooljaar de hoogte, bestemming en de ontwikkeling van de totale schoolkosten met de oudergeleding van de medezeggenschapsraad.
3. Daartoe wordt – eveneens voorafgaand aan het betreffende schooljaar – in overleg met de oudergeleding een begroting opgesteld met betrekking tot de vrijwillige ouderbijdrage die gevraagd wordt.**)
4. De school informeert ouders op een inzichtelijke wijze over de hoogte van de schoolkosten. De school doet dit tijdig, voorafgaand aan het betreffende schooljaar. Hierbij splitst de school de kosten uit naar leerjaar, opleiding en bestemming (doel). Tevens geeft de school aan voor welke zaken ouders zelf dienen te zorgen.
5. De school communiceert de hoogte en opbouw van de schoolkosten via diverse kanalen, zoals schoolgids, website, open dagen et cetera.

BIJ DE REKENING

6. De school stuurt een rekening naar de ouders met een duidelijke specificatie van de schoolkosten.
7. De school verstrekt bij de rekening een adequate toelichting waaruit blijkt aan welke doeleinden de gelden worden besteed.

ACHTERAF

8. De school legt binnen redelijke termijn na afloop van het schooljaar rekening en verantwoording af aan de ouders over de feitelijke besteding van de ontvangen bijdragen.
9. Als blijkt dat de gemaakte kosten aanzienlijk lager zijn dan de betaalde bijdrage, verrekenet de school dit met de betreffende ouders.

*) overal waar 'ouders' staat kan 'ouders/verzorgers' gelezen worden.

**) voor zover de Wet Medezeggenschap op Scholen van toepassing is; er kan immers ook sprake zijn van een oudervereniging met rechtspersoonlijkheid die een eigen contributie vaststelt. In dat geval wordt de medezeggenschapsraad betrokken op grond van artikel 10, onderdeel d en artikel 13, onderdeel j van de Wms.

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht

www.onderwijsinspectie.nl

2010-18 | gratis
ISBN: 978-90-8503-193-2
Postbus 51-nummer: 22BR2010G018

Exemplaren van deze publicatie zijn te bestellen bij Postbus 51: bel 0800-8051 (gratis) of kijk op www.postbus51.nl. De medewerkers zijn op werkdagen telefonisch bereikbaar van 08.00 tot 20.00 uur.

© Inspectie van het Onderwijs | maart 2010